

Загальна характеристика концепції суспільного договору Т. Гоббса

Кириленко Катерина, СЛ-41

- Щоб зрозуміти зміст теорії суспільного договору і його місце у розвитку поглядів на походження суспільства і держави, необхідно коротко перелічити деякі з відомих концепцій, в яких розглядаються дані питання.

- На думку Платона, суспільство і держава істотно не розрізнялися між собою. Держава була формою спільного поселення людей, що забезпечувала захист спільних інтересів, території, підтримувала порядок, розвиток виробництва, задоволення повсякденних потреб.

- В Арістотеля вперше з'являється чіткий поділ понять суспільства і держави. Він думав, що держава втілює в собі систему відносин особливого типу - відносин панування і підпорядкування, які він назвав політичними. Вивчивши різні форми державного устрою давньогрецьких полісів, він запропонував у якості ідеальної так звану політію, тобто державу, у якій органічно перепліталися риси монархії, аристократії і демократії.

- У середньовічній Європі міцно закріпилася думка про те, що держава є результатом творіння Бога, своєрідний договір Бога і людини. Такий погляд на походження держави називають теологічним.

- У 17 - 18 ст. з'являється теорія, пізніше об'єднана поняттям теорії суспільного договору. Докладно про неї піде мова далі. Ця теорія, що мала різні модифікації, виявилася надзвичайно популярною і зберегла своє значення і понині.

- З інших теорій походження держави, що мали велике значення у розвитку людства, варто назвати марксистську теорію. Її прихильники походження держави бачать у класовій боротьбі. Щоб ворожі класи "не пожерли" один одного, потрібна сила, що буде підтримувати порядок у суспільстві. Ця сила, захищаючи інтереси пануючого класу, буде тримати в покорі класи експлуатовані.

Томас Гоббс і його теорія суспільного договору

- Томас Гоббс (1588-1649), англійський філософ XVII століття, у своєму відомому трактаті "Левіфіан, або матерія ,форма і влада держави, церковного і громадянського" вперше, мабуть, виклав теорію суспільного договору у визначеній, чіткій і раціональній формі.

- На думку Гоббса, появі держави передуює стан абсолютної, нічим необмеженої свободи людей, рівних у своїх правах і можливостях. Люди рівні між собою і в бажанні панувати, володіти тими самими правами. Тому природний стан для Гоббса є в повному розумінні "стан війни всіх проти всіх". Абсолютна воля людини - прагнення до анархії, хаосу, безперервна боротьба, в якій виправдується й убивство людини людиною.

- У цій ситуації природним і необхідним виходом стає обмеження, приборкання абсолютної волі кожного в ім'я блага і порядку всіх. Люди повинні взаємно обмежити свою волю щоб існувати в стані суспільного миру. Вони домовляються між собою про це обмеження. Це взаємне самообмеження називається суспільним договором.

- Обмежуючи свою природну волю, люди разом з тим передають повноваження по підтримці порядку і нагляду за дотриманням договору тій чи іншій групі або окремій людині. Так виникає держава, влада якої суверенна, тобто незалежна ні від яких зовнішніх чи внутрішніх сил.
- Влада держави, за переконанням Гоббса, повинна бути абсолютною, держава вправі в інтересах суспільства в цілому застосовувати будь-які примусові заходи до своїх громадян. Тому ідеалом держави для Гоббса була абсолютна монархія, необмежена влада по відношенню до суспільства.

**ДЯКУЄМО
ЗА УВАГУ!**